

رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با هوش هیجانی و اعتیادپذیری در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی^۱

ماندانا علیزاده^۲

عباسعلی حسین خانزاده^۳

چکیده

هدف از انجام این پژوهش رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با هوش هیجانی و اعتیادپذیری در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی بود. پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود و جامعه آماری این پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های دولتی و غیردولتی ناحیه ۲ شهر رشت در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ تشکیل دادند که حجم نمونه ۳۸۴ نفر انتخاب گردید. براساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه طرح‌واره ناسازگار اولیه یانگ (۱۹۹۸)، پرسشنامه هوش هیجانی مایر و سالووی (۱۹۹۷) و پرسشنامه آمادگی به اعتیاد (۱۳۸۸) بود. نتایج نشان داد که طرحواره ناسازگار اولیه، هوش هیجانی دانش‌آموزان دختر دبیرستان را نیز پیش‌بینی می‌کند و همچنین طرحواره ناسازگار اولیه، اعتیادپذیری دانش‌آموزان دختر دبیرستان را پیش‌بینی می‌کند ($p < 0/05$). بر اساس نتایج می‌توان گفت که طرح‌واره ناسازگار اولیه به طور معناداری با هوش هیجانی و اعتیادپذیری دانش‌آموزان دختر دبیرستان رابطه دارد و پیش‌بین مناسبی برای آن است. لذا با بهبود طرحواره‌ها، دانش‌آموزانی پویاتر با هوش هیجانی بالاتر و اعتیادپذیری پایین‌تر خواهیم داشت.

واژه‌های کلیدی: طرحواره‌های ناسازگار اولیه، سبک‌های مقابله‌ای، هوش هیجانی

مقدمه:

یکی از مهم‌ترین نهادهای جامعه، نهاد مدرسه است که قسمت بزرگی از اجتماعی شدن نسل آینده بر پایه مسئولیت‌های این نهاد است. از سوی دیگر با در نظر گرفتن ویژگی‌های جمعیتی ایران، تقاضای زیادی برای تحصیل و آموزش وجود دارد. طرز برداشت آن‌ها از خود و ذهنیتی که از موفقیت دارند، بر عملکردشان و در نتیجه کارایی نظام آموزشی تأثیرگذار است. از طرف دیگر موفقیت دانش‌آموزان در قسمت‌های مختلف جامعه باعث پیشرفت آینده جامعه است. پیشرفت یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های گروه‌ها، نهادها، جوامع و اشخاص بوده، هست و خواهد بود و عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی می‌شوند، متعددند. در نتیجه یکی از معیارهای اصلی کارایی نظام آموزش و پرورش هر کشور، میزان پیشرفت تحصیلی فراگیران آن کشور و به‌خصوص دانش‌آموزان و دانشجویان است. در نتیجه هر سیستم آموزشی به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی این قشر در

^۱- این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد می باشد.

^۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره توانبخشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، رشت، ایران

^۳- دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران (نویسنده مسؤل) abbaskhanzade@gmail.com

جهت رشد هدف‌های مورد نظر و راهکارهایی برای رسیدن به آن‌ها است (بشارت و همکاران، ۱۳۹۴). بنابراین توجه به دانش‌آموزان به‌عنوان بزرگ‌ترین سرمایه یک کشور، توجه به کل جامعه است. از طرفی کارایی مطلوب این دانش‌آموزان نیازمند توجه به طرز تلفی و نگرش آنان است. بنابراین شناسایی عوامل مختلف می‌تواند به بهبود بخشی از کارایی دانش‌آموزان و در نتیجه افزایش بهره‌وری آنان بیانجامد. واضح است که کارایی مطلوب دانش‌آموزان نیازمند توجه به طرز تلفی و نگرش آنان است. بنابراین بررسی آگاهانه عوامل مختلف می‌تواند به بهبود بخشی از کارایی دانش‌آموزان و در نتیجه افزایش بهره‌وری آنان کمک کند (ساترفیلد و همکاران، ۲۰۱۷).

یکی از این متغیرهایی که همواره مورد تأیید و تأکید روانشناسان و پژوهشگران این حوزه قرار گرفته است، هوش هیجانی^۴ است. در باب هوش هیجانی باید گفت که هوش هیجانی توانایی درک هیجانات و عواطف به‌منظور دستیابی و ایجاد هیجاناتی است تا ضمن کمک به تفکر بهتر بتواند به شناخت هیجانات و عواطف بپردازد. ضمناً هماهنگی لازم میان عواطف و احساسات برای ارتقا عاطفی و هوشی را فراهم آورد (سانچز و رویز، ۲۰۱۱). در واقع هوش هیجانی نوعی پردازش عاطفی است که شامل ارزیابی صحیح عواطف خود و دیگران، بیان مناسب عواطف و تنظیم مناسب آن‌هاست؛ به‌نحوی که به بهبود جریان زندگی منجر شود (بهشتیان، ۱۳۹۲). وجود هوش هیجانی و احساس در انسان واقعیتی انکارناپذیر است و در انسان نیم‌کره راست مغز مربوط به هوش هیجانی است. هوش هیجانی توانایی آگاه بودن از خود، درک و فهم خود و دیگران توانایی مواجه‌شدن با هیجانات شدید و مدیریت خود و ... است (فاطمی، ۱۳۹۳). هوش هیجانی یکی از مواردی است که شخص می‌تواند به کنار آمدن افراد در مواقع مواجهه با تنیدگی کمک کند که در واقع مجموعه‌ای از شناختی و هیجانی به هم متصل است که اشخاص را در درک، تجزیه و تحلیل و بروز دقیق هیجان‌ها کمک می‌کند تا از احساساتی که افکار را تسهیل می‌کند، آگاه شود. از طرفی امروزه روشن شده است که هیچ عاملی به‌تنهایی شرط لازم و کافی برای اعتیاد نیست، اعتیاد نتیجه ترکیبی از عوامل گوناگون است.

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه قادر به پیش‌بینی هوش هیجانی است و بین آن‌ها همبستگی معنی‌دار وجود دارد. در واقع با افزایش حیطه‌های طرحواره ناسازگار اولیه، هوش هیجانی کاهش می‌یابد و بالعکس با کاهش حیطه‌های طرحواره ناسازگار اولیه، هوش هیجانی افزایش می‌یابد. هنگامی که طرحواره‌های ناسازگار اولیه فعال می‌شوند سطوحی از هیجان منتشر می‌شود و مستقیم و یا غیرمستقیم منجر به اشکال مختلفی از آشفتگی‌های روان‌شناختی نظیر افسردگی، اضطراب، عدم توانایی شغل، سوءمصرف مواد، تعارضات بین فردی و مانند آن می‌شود. طرحواره‌های ناسازگار مستقیماً منجر به اختلال شخصیتی خاص نمی‌شود اما آسیب‌پذیری فرد را برای این اختلالات افزایش می‌دهند. یانگ^۵ (۱۹۹۹) بیان می‌کند که طرحواره‌های ناسازگار بیشتر از آنکه نتیجه وقایع تکان‌دهنده مجزا باشند، بیشتر احتمالاً بوسیله الگوی مداوم و "تجارب سمی" روزمره با اعضاء خانواده و هم‌تایان ایجاد می‌شوند که به نحو فزاینده‌ای طرحواره‌ها را تقویت می‌کنند. سازه طرحواره‌های ناسازگار، الگوهای هیجانی و شناختی خود آسیب‌رسان در فرد هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل گرفته و در مسیر زندگی تکرار می‌شوند این طرحواره‌ها در عمیق‌ترین سطح شناخت، معمولاً بیرون از سطح آگاهی عمل می‌کنند و فرد را به لحاظ روان‌شناختی نسبت به ایجاد آشفتگی‌هایی چون افسردگی، اضطراب، ارتباطات ناکارآمد، اعتیاد و اختلالات روان‌تنی آسیب‌پذیر می‌سازند (کاظمی و مطهری، ۱۳۹۲). از طرفی هنگامی که طرح‌های اولیه ناسازگار فعال می‌شوند سطح هیجانی آزاد می‌شود و به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم منجر به شکل‌های مختلف اختلالات روانی مانند افسردگی، اضطراب، سوءمصرف مواد، درگیری‌های بین فردی و غیره می‌شود. طرح‌های اولیه ناسازگارانه منجر به اختلالات روانی خاص نمی‌شود، بلکه آسیب‌پذیری فرد را به اختلالات روانی افزایش می‌دهد (قره داغی، ۲۰۱۲). طرح‌های اولیه ناسازگارانه اساساً تدریجی هستند و تم‌های ناخودآگاه توسط افراد حفظ می‌شوند و به‌عنوان یک مدل برای پردازش تجارب بعدی مورد استفاده قرار می‌گیرند و در نتیجه در سراسر زندگی

^۴. Emotional Intelligence

^۵. Young

گسترش می‌یابند و رفتارها، افکار، احساسات و روابط با دیگران را تعیین می‌کنند (سیموس، ۲۰۰۲). از همین رو است که هنگامی که حوزه‌های مختلف آن افزایش می‌یابد هوش هیجانی کاهش پیدا می‌کند. بنابراین، می‌توان بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه، به‌عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد که اغلب در دوران تحولی رشد شکل گرفته‌اند، با رفتار انحرافی در مقاطع بعدی رشد افراد ارتباط برقرار نمود. طرحواره‌ها از جمله علل فردی و روانشناختی‌ای هستند که در مطالعه آمادگی اعتیاد از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند (گلوهوسکی، ۲۰۱۴). طرحواره‌ها موجب سوگیری در تفسیر فرد از رویدادها شده، موجب نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌های نادرست و اهداف و چشمداشت‌های غیرواقع‌بینانه می‌شوند. طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عمیق‌ترین سطح شناخت هستند و الگوی ثابت و درازمدتی دارند که در دوران کودکی به وجود می‌آیند و تا بزرگسالی ادامه پیدا می‌کنند و تا حد زیادی ناکارآمدند. آن‌ها نقش‌های اولیه و پایه‌ای بر تجارب افراد داشته، بر فرایند تجارب بعدی اثر می‌گذارند (کازمی و مطهری، ۱۳۹۲).

از سوی دیگر ویژگی‌های روانی سن نوجوانی و تأثیرپذیری از گروه همسالان می‌تواند این قشر آسیب‌پذیر را در مسیر بسیاری از انحرافات قرار دهد و آن‌ها را گاه با مشکلات فراوان اجتماعی مواجه سازد. در این بین بحث اعتیاد از جمله مباحث اساسی و آسیب‌های اجتماعی است که نه تنها فرد نوجوان بلکه خانواده، مدرسه و به‌طور کل، کل اجتماع را با خود درگیر کرده و خسارات جبران‌ناپذیری بر پیکر اجتماع وارد می‌سازد. اعتیاد پذیری، در میان قشر فعال جامعه که همان نوجوانان و دانش‌آموزان هستند، بیشتر رواج دارد که این موضوع نشان‌دهنده حجم انبوه مشکلات حاصل از قربانی شدن این قشر برای جامعه است. حال آنکه آموزش همین قشر به‌راحتی می‌تواند سرمایه‌های انسانی زیادی را در جامعه برای سازندگی ذخیره کند (نوری و همکاران، ۱۳۹۳). تاکنون تحقیقات فراوانی به بررسی علل زمینه‌ساز گرایش به اعتیاد صورت گرفته است. بررسی‌ها نشان داده است که برخی ویژگی‌های فردی بر ارزیابی‌ها و نگرش فرد در زمینه‌ی مواد مخدر اثر می‌گذارد و آمادگی وی را برای اعتیاد متأثر می‌سازد. یکی از این ویژگی‌های، طرحواره‌های ناسازگار اولیه است. طرحواره‌ها، بنیادهای شناختی فرد را تشکیل داده، می‌توانند رفتارهای فرد را سمت و سو دهند (بریسینگ و فارو، ۲۰۱۴). طرحواره‌ها به‌طور معمول از عدم ارضا شدن نیازهای اولیه در دوران کودکی شامل: دلبستگی ایمن به دیگران، خودگردانی، کفایت و هویت، آزادی در ابراز هیجان‌ها و نیازهای سالم، خودانگیختگی و تفریح، محدودیت‌های واقع‌بینانه و خویشتن‌داری نشأت می‌گیرند (کرافورد، ۲۰۱۳).

با توجه به مطالب شرح بالا، تحقیق حاضر بدنبال پاسخگویی به این سوال است که آیا بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با هوش هیجانی و اعتیادپذیری در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی رابطه وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش:

روش تحقیق حاضر همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های دولتی و غیردولتی ناحیه ۲ شهر رشت به تعداد ۱۲۶۴ نفر در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ بوده‌اند. به منظور تعیین حجم جمعیت نمونه از جدول مورگان استفاده گردید که بر این اساس تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه تحقیق در نظر گرفته شدند. جمعیت نمونه تحقیق به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. شرایط ورود و خروج پژوهش به این صورت بود که کلیه دانش‌آموزان باید دختر و در سن ۱۶ الی ۱۸ سال بوده و کسب اجازه از مسئولین مدرسه داشته باشند. در ابتدا از بین کل مدارس دبیرستان شهرستان رشت، مدارس دخترانه ناحیه ۲ رشت شناسایی شدند؛ و سپس با استفاده از روش قرعه‌کشی، ۴ مدرسه و از هر مدرسه ۴ کلاس پرسشنامه در آنجا باید پخش شود انتخاب شدند.

در این تحقیق جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از پرسشنامه‌های شرح زیر استفاده شد:

- پرسشنامه طرح‌واره ناسازگار اولیه یانگ: پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ^۶ (YSQ) در سال ۱۹۹۰ توسط یانگ تدوین شد. این پرسشنامه ۲۰۵ ماده‌ای بسیار وقت‌گیر است و از این رو استفاده از آن توأم با مشکلاتی می‌باشد (لی و دیگران، ۱۹۹۱؛ به نقل از کالویت و دیگران، ۲۰۰۵). به‌منظور سهولت کاربرد، یانگ و برون در سال ۱۹۹۴ فرم کوتاه این پرسشنامه را تدوین کرد (کالویت و دیگران، ۲۰۰۵؛ کیرو و دیگران، ۲۰۰۴) و این پرسشنامه ۷۵ سؤال دارد و برای سنجش ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه شناختی طراحی شده است. جدول زیر ۷۵ سوال مطرح‌شده در این پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و ابعاد طرح‌واره مورد سنجش توسط این سؤالات را نمایش می‌دهد. پژوهش‌های بسیاری از پایایی پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ حمایت می‌کنند. در مطالعه ولبرن و همکاران (۲۰۰۲)، کلیه خرده مقیاس‌های ۱۵ گانه فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره از همسانی درونی کافی تا بسیار خوبی برخوردار بودند. آلفای کرونباخ همه طرح‌واره‌ها از (۰/۷۶ تا ۰/۹۳) محاسبه شد (ولبرن و همکاران، ۲۰۰۲). نتایج مطالعه دیگری نیز توسط کالویت و همکارانش (۲۰۰۵) به‌منظور بررسی همسانی درونی پرسشنامه یانگ صورت گرفت. به‌صورت کلی حاکی از پایایی قابل‌قبول آن است. به‌گونه‌ای که ضریب آلفای کرونباخ برای ۱۵ طرح‌واره بین ۰/۶۱ تا ۰/۸۵ می‌باشد که معنی‌دار است (کالویت و دیگران، ۲۰۰۵). پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ در ایران توسط فاتحی زاده و عباسیان در سال ۱۳۸۲ در دانشگاه اصفهان هنجاریابی شده است. پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه‌شده که معنی‌دار بوده است.

- پرسشنامه هوش هیجانی مایر و سالووی: این مقیاس یک آزمون ۳۳ سؤالی است که به‌وسیله (مایر و سالووی، ۱۹۹۷) ساخته‌شده است. سؤالات آزمون بر اساس ۴ بُعد آگاهی، تسهیل، شناخت و کنترل در مقیاس ۵ درجه‌ای طیف لیکرت به‌صورت کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نه موافق و نه مخالفم (۳)، موافقم (۴) و کاملاً موافقم (۵) سنجیده می‌شود. نمره بین ۳۳ تا ۵۵، میزان هوش هیجانی در حد پایینی هست. نمره بین ۵۶ تا ۱۱۲، میزان هوش هیجانی در حد متوسطی هست. نمره بالاتر از ۱۱۲، میزان هوش هیجانی در حد بالایی می‌باشد. در پژوهش حسینی طلاوردی (۱۳۹۲) شاخص آلفای کرونباخ برای پرسشنامه ۳۳ گویه‌ای هوش هیجانی برابر با ۰/۹۱ محاسبه شده است که حاکی از پایایی بالای پرسشنامه است.

- پرسشنامه آمادگی به اعتیاد: این پرسشنامه دارای ۱۶ سؤال است و هدف کلی آن بررسی میزان تمایل به اعتیاد از سه بعد اجتماعی، فردی و محیطی در افراد مختلف می‌باشد. این پرسشنامه به‌صورت محقق ساخته و با استفاده از برخی منابع علمی از قبیل فرچاد و همکاران (۱۳۸۵) طراحی گردیده است. ابعاد پرسشنامه و سؤالات مربوط به هر بعد به صورت زیر ارائه شده است: بعد محیطی (خانوادگی و فامیلی) سوالات ۱ الی ۵، فردی سوالات ۶ الی ۹ و اجتماعی سوالات ۱۰ الی ۱۶. طیف پاسخدهی به پرسشنامه به‌صورت لیکرت بوده و به این صورت مشخص گشته است: خیلی کم (۱)، کم (۲)، گهگاهی (۳)، زیاد (۴) و خیلی زیاد (۵). حداقل امتیاز در این پرسشنامه ۱۶ و حداکثر ۸۰ خواهد بود. نمره بین ۱۶ تا ۳۲، تمایل به اعتیاد، کم است. نمره بین ۳۲ تا ۴۸، تمایل به اعتیاد، متوسط است. نمره بالاتر از ۴۸: تمایل به اعتیاد، زیاد است. در پایان نامه میرحسامی (۱۳۸۸) جهت روایی صوری پرسشنامه و صحت و سقم سؤالات، پرسشنامه در بین تعدادی از دانشجویان توزیع شد و پس از اطمینان از نتایج بدست آمده، پرسشنامه در نمونه آماری توزیع شد. همچنین پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. معمولاً دامنه ضریب اعتماد آلفای کرونباخ از صفر (۰) به معنای عدم پایداری تا مثبت یک (+۱) به معنای پایایی کامل قرار می‌گیرد و هر چه مقدار به‌دست‌آمده به عدد مثبت یک نزدیک‌تر باشد قابلیت اعتماد پرسشنامه بیشتر می‌شود. آلفای کرونباخ برای پرسشنامه میزان گرایش به اعتیاد برابر با ۰/۷۹ هست.

⁶. Young Early Maladaptive Schema Questionnaire

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های توصیفی پژوهش از آماره‌هایی چون میانگین، انحراف معیار و انحراف استاندارد استفاده شد و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام‌به‌گام با استفاده از نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۲ بهره گرفته شد.

یافته‌های پژوهش:

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات به شرح زیر اعلام می‌گردد:

فرضیه اول پژوهش: بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با هوش هیجانی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی رابطه وجود دارد. جهت بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

جدول ۱. آزمون همبستگی پیرسون در بررسی رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و هوش هیجانی

متغیر	هوش هیجانی		
	تعداد	مقدار همبستگی	سطح معنی‌داری
محرومیت هیجانی	۳۸۴	-۰/۸۲۵	۰/۰۰۰
رهاشدگی	۳۸۴	۰/۳۸۳	۰/۰۰۰
انزوای اجتماعی	۳۸۴	۰/۰۳۳	۰/۲۶۰
شکست	۳۸۴	-۰/۲۰۸	۰/۰۰۰
نقض شرم	۳۸۴	-۰/۲۹۰	۰/۰۰۰
وابستگی	۳۸۴	-۰/۵۳۵	۰/۰۰۰
آسیب‌پذیری	۳۸۴	-۰/۴۵۴	۰/۰۰۰
بی‌اعتمادی	۳۸۴	-۰/۲۴۶	۰/۰۰۰
گرفتاری	۳۸۴	۰/۸۱۴	۰/۰۰۰
ایثارگری	۳۸۴	-۰/۸۲۴	۰/۰۰۰
اطاعت	۳۸۴	-۰/۷۵۵	۰/۰۰۰
بازداری هیجانی	۳۸۴	-۰/۸۰۴	۰/۰۰۰
معیار سرسختانه	۳۸۴	-۰/۸۰۸	۰/۰۰۰
استقلال	۳۸۴	-۰/۴۳۲	۰/۰۰۰

خودانضباطی ناکافی	۳۸۴	-۰/۸۵۴	۰/۰۰۰
$p < ۰/۰۰۱***$			

یافته‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون در جدول فوق نشان می‌دهد که بین تمام مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه بجز مولفه انزوای اجتماعی با هوش هیجانی همبستگی منفی و معنی دار وجود دارد. بنابراین فرضیه فرعی اول پژوهش تأیید می‌شود.

فرضیه دوم پژوهش: طرحواره‌های ناسازگار اولیه، هوش هیجانی دانش آموزان دختر دبیرستان را پیش‌بینی می‌کند.

به منظور بررسی این فرضیه از آزمون تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. در این آزمون آماری، مؤلفه‌های تشکیل دهنده طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان متغیر پیش‌بین و متغیر هوش هیجانی به عنوان متغیر ملاک وارد مدل شدند. قبل از تحلیل‌های رگرسیونی ابتدا به بررسی مفروضات پرداخته شد.

جدول ۲. بررسی مفروضه استقلال خطاها و همخطی متغیرهای پیش‌بین

متغیرهای پیش‌بین	شاخص اغماض (تولرانس)	شاخص تورم واریانس (وایف)	دوربین واتسون
محرومیت هیجانی	۰/۳۸۶	۲/۵۸	
رها شدگی	۰/۱۰۱	۹/۹۴	
انزوای اجتماعی	۰/۹۵۳	۱/۰۴۹	
شکست	۰/۸۸۹	۱/۱۲۵	
نقض شرم	۰/۸۰۰	۱/۲۵۰	
وابستگی	۰/۶۳۴	۱/۵۷۷	
آسیب‌پذیری	۰/۰۹۴	۷/۶۴۹	۱/۳۸۱
بی‌اعتمادی	۰/۸۱۹	۱/۲۲۱	
گرفتار	۰/۲۰۴	۴/۹۱	
ایثارگری	۰/۰۲۴	۵/۷۴۳	
اطاعت	۰/۱۹۸	۵/۰۴۳	
بازداری هیجانی	۰/۰۵۹	۸/۳۳	
معیار سرسختانه	۰/۰۵۳	۷/۰۶۴	

استقلال	۰/۶۹۰	۱/۴۴۸
خود انضباطی ناکافی	۰/۱۵۹	۶/۳۹۱

همانطور که در جدول مشاهده می شود، شاخص دوربین واتسون در دامنه ۴-۰ قرار دارد ($۰ < ۱/۳۸۱ < ۴$)، لذا می توان گفت که مفروضه استقلال خطای متغیرها برقرار است و رعایت شده است. در بررسی فرض همخطی متغیرهای پیش بین نیز یافته های جدول فوق نشان می دهد که شاخص های اغماض و تورم واریانس نیز حد نساب لازم را کسب کرده اند. بنابراین می توان گفت که فرض همخطی متغیرهای پیش بین رد می شود و همبستگی متغیرهای پیش بین خللی در یافته ها وارد نمی کند.

جدول ۳. تحلیل واریانس رگرسیون مؤلفه های طرحواره ناسازگار اولیه در پیش بینی هوش هیجانی دانش آموزان دختر متوسطه

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	متوسط مجذورات	F	سطح معنی داری (p-value)
رگرسیون	۳۸۶۰۳۲/۱۶۴	۱۵	۲۵۷۳۵/۴۷۸	۱۳۴/۴۴۹	۰/۰۰۰***
خطا	۷۰۴۴۰/۵۸۳	۳۶۸	۱۹۱/۴۱۵		
کل	۴۵۶۴۷۲/۷۴۷	۳۸۳			

$$R^2 = ۰/۸۳۹ \text{ تعدیل شده ؛ } R^2 = ۰/۸۴۶ \text{ ؛ } R = ۰/۹۲۰ \text{ ؛ } p < ۰/۰۰۱ \text{ ***}$$

در بررسی این فرضیه، یافته های حاصل از آزمون رگرسیون خطی چندگانه در جدول فوق نشان می دهد، مولفه های طرحواره ناسازگار اولیه مجموعاً قادر به پیش بینی هوش هیجانی در دانش آموزان هستند ($p < ۰/۰۰۱$)، $F(۱۵, ۳۶۸) = ۱۳۴/۴۴۹$. همچنین مجذور ضریب همبستگی ($R^2 = ۰/۸۳۹$) نیز نشان می دهد که این مؤلفه های می توانند ۸۳ درصد از تغییرات هوش هیجانی در دانش آموزان را تبیین کنند.

جدول ۴. ضریب رگرسیون استاندارد شده متغیرهای پیش بین مولفه های طرحواره ناسازگار اولیه در پیش بینی هوش هیجانی دانش آموزان دختر متوسطه

متغیرهای پیش	ضرایب رگرسیون	SE	ضرایب رگرسیون	t	سطح معنی داری (p-)
--------------	---------------	----	---------------	---	--------------------

بین	B	استاندارد شده β		(valu)
مقدار ثابت (a)	۲۲۱/۸۶۳	۴/۸۹۲	۴۵/۳۵۲	۰/۰,۰۰۰***
محرومیت هیجانی	-۱/۷۸۱	۰/۱۷۴	-۱/۲۱	۰/۰۰۰*
رها شدگی	۰/۴۲۷	۰/۳۶۴	۱/۱۷۵	۰/۲۴۱*
انزوای اجتماعی	-۰/۰۷۲	۰/۱۱۷	-۰/۰۶۱	۰/۵۴۱
شکست	-۰/۱۴۰	۰/۱۱۱	-۱/۲۶۶	۰/۲۰۶
نقض شرم	۰/۰۱۰	۰/۱۲۹	۰/۰۷۹	۰/۹۳۷
وابستگی	-۰/۱۶۵	۰/۱۳۵	-۱/۲۲۶	۰/۲۲۱
آسیب پذیری	-۱/۱۳۰	۰/۳۸۶	-۲/۹۲۷	۰/۰۰۴
بی اعتمادی	-۰/۲۸۸	۰/۱۲۶	-۲/۲۹۵	۰/۰۲۲
گرفتار	-۰/۴۳۴	۰/۲۰۷	-۲/۱	۰/۰۳۶
ایثارگری	-۰/۱۷۷	۰/۳۵۵	-۰/۴۹۸	۰/۶۱۹
اطاعت	-۰/۴۰۶	۰/۲۰۰	۲/۰۳۰	۰/۰۴۳
بازداری هیجانی	-۰/۱۵۴	۰/۲۸۴	-۰/۵۴۲	۰/۵۸۸
معیار سرسختانه	-۰/۱۸۶	۰/۲۷۶	-۰/۶۷۳	۰/۵۰۱
استقلال	۰/۰۰۱	۰/۰۴۷	۰/۰۱۵	۰/۹۸۸
خود انضباطی ناکافی	-۱/۱۱۳	۰/۲۱۵	-۵/۱۸۵	۰/۰۰۰

$p < ۰/۰۵$ * $p < ۰/۰۰۱$ ***

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، ضریب بتا (β) محرومیت هیجانی ($p < ۰/۰۰۱$, $t = -۱/۲۱$)، آسیب پذیری ($p < ۰/۰۰۱$, $t = -۲/۹۲۷$)، بی اعتمادی ($p < ۰/۰۰۱$, $t = -۲/۲۹۵$)، گرفتار ($p < ۰/۰۰۱$, $t = -۲/۱۰۰$)، اطاعت ($p < ۰/۰۰۱$, $t = -۲/۰۳۰$) و خود انضباطی ناکافی ($p < ۰/۰۰۱$, $t = -۵/۱۸۵$) منفی و معنی دار است. همچنین یافته های جدول فوق نشان می دهد که مؤلفه های رها شدگی، انزوای اجتماعی، شکست، نقض شرم و وابستگی توان پیش بینی هوش هیجانی را ندارد. معادله رگرسیون پیش بینی هوش هیجانی در دانش آموزان از روی مولفه های سرسختی روانشناختی:

$$Y = a + B(x1)$$

هوش هیجانی = $۲۲۱/۸۶۳$ - (محرومیت هیجانی) $۱/۷۸۱$ - (آسیب پذیری) $۱/۱۳۰$ - (بی اعتمادی) $۰/۲۸۸$ - (اطاعت) $۰/۴۰۶$ - (گرفتار) $۰/۴۳۴$ - (خود انضباطی ناکافی) $۱/۱۱۳$

فرضیه سوم پژوهش: بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد پذیری در دانش آموزان دختر دبیرستانی رابطه وجود دارد. جهت بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

جدول ۵. آزمون همبستگی پیرسون در بررسی رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه و اعتیاد پذیری

متغیر	اعتیاد پذیری		
	تعداد	مقدار همبستگی	سطح معنی داری
محرومیت هیجانی	۳۸۴	۰/۷۲۹	۰/۰۰۰
رهاشستگی	۳۸۴	۰/۳۹۶	۰/۰۰۰
انزوای اجتماعی	۳۸۴	۰/۰۲۱	۰/۳۳۸
شکست	۳۸۴	۰/۱۳۲	۰/۰۰۵
نقض شرم	۳۸۴	۰/۳۰۲	۰/۰۰۰
وابستگی	۳۸۴	۰/۵۴۴	۰/۰۰۰
آسیب پذیری	۳۸۴	۰/۴۸۲	۰/۰۰۰
بی اعتمادی	۳۸۴	۰/۲۰۶	۰/۰۰۰
گرفتاری	۳۸۴	۰/۷۱۸	۰/۰۰۰
ایثارگری	۳۸۴	۰/۶۷۹	۰/۰۰۰
اطاعت	۳۸۴	۰/۶۱۲	۰/۰۰۰
بازداری هیجانی	۳۸۴	۰/۶۸۴	۰/۰۰۰
معیار سرسختانه	۳۸۴	۰/۶۸۴	۰/۰۰۰
استقلال	۳۸۴	۰/۳۸۴	۰/۰۰۰
خودانضباطی ناکافی	۳۸۴	۰/۷۶۰	۰/۰۰۰

*** $p < 0.001$

یافته‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون در جدول فوق نشان می‌دهد که بین تمام مولفه های طرحواره ناسازگار اولیه بجز مولفه انزوای اجتماعی با اعتیاد پذیری همبستگی مثبت و معنی دار وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود. فرضیه چهارم: طرحواره های ناسازگار اولیه، اعتیاد پذیری دانش آموزان دختر دبیرستان را پیش بینی می‌کند.

به منظور بررسی این فرضیه از آزمون تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه همزمان استفاده شد. در این آزمون آماری، مولفه‌های تشکیل دهنده طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان متغیر پیش‌بین و متغیر اعتیادپذیری به عنوان متغیر ملاک وارد مدل شدند. قبل از تحلیل‌های رگرسیونی ابتدا به بررسی مفروضات پرداخته شد.

جدول ۶. بررسی مفروضه استقلال خطاها و همخطی متغیرهای پیش‌بین

متغیرهای پیش‌بین	شاخص اغماض (تولرانس)	شاخص تورم واریانس (وایف)	دوربین واتسون
محروریت هیجانی	۰/۳۸۶	۲/۵۸۹	
رها شدگی	۰/۱۰۱	۹/۹۴۶	
انزوای اجتماعی	۰/۹۵۳	۱/۰۴۹	
شکست	۰/۸۸۹	۱/۱۲۵	
نقض شرم	۰/۸۰۰	۱/۲۵۰	
وابستگی	۰/۶۳۴	۱/۵۷۷	
آسیب‌پذیری	۰/۲۵۱	۵/۶۳۶	
بی‌اعتمادی	۰/۸۱۹	۱/۲۲۱	۱/۳۶۵
گرفتار	۰/۲۰۴	۴/۹۰۹	
ایثارگری	۰/۶۴	۳/۹۵۳	
اطاعت	۰/۱۹۸	۵/۰۴۳	
بازداری هیجانی	۰/۲۱۳	۵/۶۸۴	
معیار سرسختانه	۰/۰۹۳	۶/۷۰۶	
استقلال	۰/۶۹۰	۱/۴۴۸	
خود انضباطی ناکافی	۰/۱۵۹	۶/۲۹۱	

همانطور که در جدول مشاهده می‌شود، شاخص دوربین واتسون در دامنه ۴-۰ قرار دارد ($۴ < ۱/۳۴۵ < ۰$)، لذا می‌توان گفت که مفروضه استقلال خطای متغیرها برقرار است و رعایت شده است. در بررسی فرض همخطی متغیرهای پیش‌بین نیز یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که شاخص‌های اغماض و تورم واریانس نیز حد نساب لازم را کسب کرده‌اند. بنابراین می‌توان گفت که فرض همخطی متغیرهای پیش‌بین رد می‌شود و همبستگی متغیرهای پیش‌بین خللی در یافته‌ها وارد نمی‌کند.

جدول ۷. تحلیل واریانس رگرسیون مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه در پیش‌بینی اعتیادپذیری دانش‌آموزان دختر متوسطه

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	متوسط مجذورات	F	سطح معنی داری (p-value)
رگرسیون	۷۴۶۹۴/۷۰۳	۱۵	۴۹۷۹/۶۴۷	۵۷/۹۳۵	۰/۰۰۰***
خطا	۳۱۶۳۱/۶۳۱	۳۶۸	۸۵/۹۵۳		
کل	۱۰۶۳۲۵	۳۸۳			

$R^2 = ۰/۶۹۰$ تعدیل شده؛ $R^2 = ۰/۷۰۳$ ؛ $R = ۰/۸۳۸$ ؛ $p < ۰/۰۰۱$ ***

در بررسی این فرضیه، یافته‌های حاصل از آزمون رگرسیون خطی چندگانه در جدول فوق نشان می‌دهد، مولفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه مجموعاً قادر به پیش‌بینی اعتیادپذیری در دانش‌آموزان هستند ($p < ۰/۰۰۱$)، $F(۱۵, ۳۶۸) = ۵۷/۹۳۵$. همچنین مجذور ضریب همبستگی ($R^2 = ۰/۷۰۳$) نیز نشان می‌دهد که این مؤلفه‌های می‌توانند ۷۰ درصد از تغییرات اعتیادپذیری در دانش‌آموزان را تبیین کنند.

جدول ۸. ضریب رگرسیون استاندارد شده متغیرهای پیش‌بین مؤلفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه در پیش‌بینی
اعتیادپذیری دانش‌آموزان دختر متوسطه

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب رگرسیون B	SE	ضرایب رگرسیون استاندارد شده β	t	سطح معنی‌داری (p-value)
مقدار ثابت (a)	۲/۰۷۱	۳/۲۷۸		۰/۶۳۲	۰/۵۲۸***
محرومیت هیجانی	۰/۷۰۸	۰/۱۱۷	۰/۲۷۷	۶/۰۵۴	۰/۰۰۰*
رها شدگی	-۰/۶۸۲	۰/۲۴۴	-۰/۲۵۱	-۲/۸۰	۰/۰۰۵*
انزوای اجتماعی	۰/۰۰۶	۰/۰۷۹	۰/۰۰۲	۰/۰۷۷	۰/۹۳۸
شکست	-۰/۱۱۴	۰/۰۷۴	-۰/۰۴۶	-۱/۵۲۹	۰/۱۲۷
نقض شرم	۰/۱۱۷	۰/۰۸۷	۰/۰۴۳	۰/۳۴۶	۰/۱۷۹
وابستگی	۰/۲۸۲	۰/۰۹۰	۰/۱۱۱	۳/۱۱۸	۰/۰۰۲
آسیب‌پذیری	۱/۱۵۸	۰/۲۵۹	۰/۴۵	۴/۴۷۷	۰/۰۰۰
بی‌اعتمادی	۰/۰۸۶	۰/۰۸۴	۰/۰۳۲	۱/۰۱۸	۰/۳۱۰
گرفتار	۰/۲۵۳	۰/۱۳۹	۰/۱۱۵	۱/۸۲۸	۰/۰۶۸
ایثارگری	-۰/۵۵۷	۰/۲۳۸	-۰/۲۶۴	-۲/۳۴۳	۰/۰۲۰
اطاعت	-۰/۰۳۶	۰/۱۳۴	-۰/۰۱۷	-۰/۲۷۱	۰/۷۸۷
بازداری هیجانی	۰/۲۸۳	۰/۱۹۰	۰/۱۳۷	۱/۴۸۷	۰/۱۳۸
معیار سرسختانه	۰/۲۲۰	۰/۱۸۵	۰/۱۱۱	۱/۱۹۱	۰/۲۳۵
استقلال	۰/۰۰۲	۰/۰۳۲	۰/۰۰۲	۰/۰۴۹	۰/۹۶۱
خود انضباطی ناکافی	۰/۶۹۹	۰/۱۴۴	۰/۳۴۷	۴/۸۶۳	۰/۰۰۰

$p < ۰/۰۵$ * $p < ۰/۰۰۱$ ***

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، ضریب بتا (β) رهاشدگی ($p < ۰/۰۰۱$ ، $t = -۲/۸۰$)، ایثارگری ($p < ۰/۰۰۱$)، منفی و معنی‌دار و در محرومیت هیجانی ($p < ۰/۰۰۱$ ، $t = ۶/۰۵۴$)، وابستگی ($p < ۰/۰۰۱$ ، $t = ۳/۱۱۸$)، آسیب‌پذیری ($p < ۰/۰۰۱$ ، $t = ۴/۴۷۷$) و خود انضباطی ناکافی ($p < ۰/۰۰۱$ ، $t = -۴/۸۶۳$) مثبت و معنی‌دار است. همچنین یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که مؤلفه‌های انزوای اجتماعی، شکست، نقض شرم، بی‌اعتمادی، گرفتار، اطاعت، بازداری هیجانی، معیار سرسختانه و استقلال توان پیش‌بینی اعتیادپذیری را ندارد. معادله رگرسیون پیش‌بینی اعتیادپذیری در دانش‌آموزان از روی مؤلفه‌های سرسختی روانشناختی:

$$Y = a + B(x_1)$$

اعتیادپذیری = $2/071 +$ (محرومیت هیجانی) $0/708 -$ (وابستگی) $0/282 +$ (آسیب پذیری) $1/158 -$
(ایثارگری) $0/577 +$ (خودانضباطی ناکافی) $0/699$.

نتیجه گیری:

این پژوهش دارای چهار فرضیه بود که در این قسمت به بحث و نتیجه گیری فرضیه های مذکور اشاره می شود.

فرضیه اول: بین طرحواره های ناسازگار اولیه با هوش هیجانی در دانش آموزان دختر دبیرستانی رابطه وجود دارد. جهت بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید. یافته های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین تمام مؤلفه های طرحواره ناسازگار اولیه بجز مؤلفه انزوای اجتماعی با هوش هیجانی همبستگی منفی و معنی دار وجود دارد. بنابراین فرضیه اول پژوهش تأیید می شود. این یافته با یافته های ابوالحسینی و نیسی (۱۳۹۶)، آتش سخن (۱۳۹۵)، نوری و همکاران (۱۳۹۴)، جلالی و احدی (۱۳۹۴) و الکس و همکاران (۲۰۱۶) همسو می باشد. در تبیین این فرضیه می توان گفت که طرحواره های ناسازگار اولیه در دوران کودکی یا نوجوانی شکل گرفته، در سیر زندگی تداوم دارند. یانگ و همکاران (۱۹۹۰) بر این باورند که طرحواره های ناسازگار به دلیل ارضا نشدن پنج نیاز هیجانی اساسی دوران کودکی به وجود آمده اند. و این پنج نیاز را شامل دلبستگی ایمن به دیگران، خود گردانی، هویت، آزادی در بیان نیازها و هیجان های سالم، خود انگیختگی و تفریح، محدودیت های واقع بینانه و خویشتنداری برشمرد (منتظری و همکاران، ۱۳۹۲). یکی از مسائلی که امروزه روانشناسان به آن اذعان دارند این است که عوامل روانشناختی بر روند تحصیلی و موفقیت یا عدم موفقیت آنان نقش دارد. آموزش و پرورش، از طرق مختلف می تواند به بهبود طرحواره های ناسازگار و تقویت هوش هیجانی بپردازد و در نتیجه به ارتقای یادگیری نوجوانان کمک کند تا بتوانند نسبت به عواطف و هیجاناتشان آگاهی بیشتری داشته و در مسیر رسیدن به اهدافشان از آن ها استفاده کنند. پس در نتیجه می توان گفت با بهبود طرحواره ها و افزایش هوش هیجانی، دانش آموزانی پویاتر با اعتماد به نفس بالاتر و افرادی توانا برای آفرینش محیطی مساعد جهت یادگیری و برقراری ارتباط با دیگران داشت.

فرضیه دوم: طرحواره های ناسازگار اولیه، هوش هیجانی دانش آموزان دختر دبیرستان را پیش بینی می کند. یافته های حاصل از آزمون رگرسیون خطی چندگانه نشان داد، مؤلفه های طرحواره ناسازگار اولیه مجموعاً قادر به پیش بینی هوش هیجانی در دانش آموزان هستند ($p < 0/001$, $R^2 = 0/839$) نیز نشان داد که این مؤلفه های توانستند ۸۳ درصد از تغییرات هوش هیجانی در دانش آموزان را تبیین کنند. ضریب بتا (β) محرومیت هیجانی ($p < 0/001$, $t = -10/21$)، آسیب پذیری ($p < 0/001$, $t = -2/927$)، بی اعتمادی ($p < 0/001$, $t = -2/295$)، گرفتار ($p < 0/001$, $t = -2/100$)، اطاعت ($p < 0/001$, $t = -2/030$) و خود انضباطی ناکافی ($p < 0/001$, $t = -5/185$) منفی و معنی دار گزارش شد و مؤلفه های رها شدگی، انزوای اجتماعی، شکست، نقض شرم و وابستگی توان پیش بینی هوش هیجانی را نداشتند. این یافته با یافته های ابوالحسینی و نیسی (۱۳۹۶)، آتش سخن (۱۳۹۵)، شالچی و همکاران (۱۳۹۵)، نوری و همکاران (۱۳۹۴)، جلالی و احدی (۱۳۹۴) و الکس و همکاران (۲۰۱۶) همسو می باشد. ابوالحسینی و نیسی (۱۳۹۶) در پژوهش خود نشان دادند که طرحواره ناسازگار اولیه پیش بینی کننده مناسبی برای هوش هیجانی می باشد. همچنین الکس و همکاران (۲۰۱۶) نتیجه گرفتند که طرحواره های ناسازگار اولیه توانایی پیش بینی واریانس هوش هیجانی (ضریب $0/50$) و بالغ (ضریب $0/45$)، نابالغ (ضریب $0/18$) را دارند. در تبیین این فرضیه می توان گفت که در اصطلاح کلی طرحواره می تواند به عنوان ساختار، چارچوب، تم یا الگوی محتوای شناختی تعریف شود. براساس مدل شناختی، محتوای دریافت ها و استنباط های هر فرد در اثر طرحواره ها یا ساختارهای شناختی نسبتاً ثابت شکل می گیرد. طرحواره ها شامل باورهای بنیادی درباره ذات انسان ها و روابط آن هاست که نسبتاً ثابت و گاهی انعطاف ناپذیر هستند. طرحواره های ناسازگار اولیه الگوهای عمیق و فراگیری هستند که در دوران کودکی یا نوجوانی شکل گرفته،

در مسیر زندگی تدوام دارند، به رابطه خود و دیگران مربوط می‌شوند و به شدت ناکارآمدند و تأثیر عمیق و قدرتمندی در شناخت و هیجان‌های فرد دارند. هوش هیجانی توانایی شناخت و مدیریت هیجان‌های خود و دیگران است و وقتی راجع به رشد افراد صحبت می‌شود یکی از موضوعات مهم است. با توجه به اینکه نوجوانان دارای طرحواره ناسازگار توانایی شناخت و مدیریت هیجان‌ها خود را ندارند همیشه با هم درگیر هستند و از زندگی خود رضایت کافی را ندارند، لذا همین امر باعث شده است که بین این دو متغیر رابطه عکس وجود داشته باشند و بنابراین برای کمک به نوجوانان دارای طرحواره محدودیت مختل می‌توان هوش هیجانی آن‌ها را بالا برد و از این طریق تا حدی می‌توانند مشکلات مربوط به خود را حل کنند.

فرضیه سوم: بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با اعتیادپذیری در دانش آموزان دختر دبیرستانی رابطه وجود دارد. جهت بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید. نتایج نشان داد تمام مؤلفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه بجز مؤلفه انزوای اجتماعی با اعتیادپذیری همبستگی مثبت و معنی دار وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌شود. این یافته با یافته‌های نوری و همکاران (۱۳۹۵)، شالچی و همکاران (۱۳۹۵)، بهادری و هاشمی (۱۳۹۰)، یانزوسکی و گلوهورزیک (۲۰۱۴)، مارک (۲۰۱۲) و توربرگ و همکاران (۲۰۱۱) همسو می‌باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت طرحواره‌ها تعبیرها و تفسیرهای نوجوانان از هر رویدادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و فرد بر اساس پیش‌زمینه‌های ذهنی از رویدادها برداشت خاص خود را دارد. طرحواره‌ها بازنمایی‌های دقیقی از محیط دوران کودکی و نوجوانی را نشان می‌دهند. حس عاطفی فرد از توصیف دوران کودکی و نوجوانی از طریق طرحواره‌ها تقریباً همیشه درست است حتی اگر دلیل آن مشخص نباشد. طرحواره‌های ناسازگار اولیه اغلب زیر بنای نشانه‌های اختلالاتی همچون: اضطراب، افسردگی، سوء مصرف مواد، اختلالات روان - تنی و ... می‌باشد. ابعاد طرحواره‌ها از نظر شدت و گستره فعالیت‌شان فرق دارند. هر چقدر طرحواره‌ای شدیدتر باشد، شمار بیشتری از موقعیت‌ها می‌تواند آن را فعال سازد و گرایش به رفتارهایی نظیر گرایش به اعتیاد بیشتر می‌شود.

فرضیه چهارم: طرحواره‌های ناسازگار اولیه، اعتیادپذیری دانش آموزان دختر دبیرستان را پیش‌بینی می‌کند. یافته‌های حاصل از آزمون رگرسیون خطی چندگانه نشان داد، مؤلفه‌های طرحواره ناسازگار اولیه مجموعاً قادر به پیش‌بینی اعتیادپذیری در دانش‌آموزان هستند ($p < 0/001$ ، $F(15, 368) = 57/935$). همچنین مجذور ضریب همبستگی ($R^2 = 0/703$) نیز نشان داد که این مؤلفه‌های توانستند ۷۰ درصد از تغییرات اعتیادپذیری در دانش‌آموزان را تبیین کنند. ضریب بتا (β) رهاشدگی ($p < 0/001$)، $t = -2/80$)، ایثارگری ($p < 0/001$)، $t = -2/343$) منفی و معنی دار و در محرومیت هیجانی ($p < 0/001$)، $t = 6/054$)، وابستگی ($p < 0/001$)، $t = 3/118$)، آسیب‌پذیری ($p < 0/001$)، $t = 4/477$) و خود انضباطی ناکافی ($p < 0/001$)، $t = -4/863$) مثبت و معنی دار گزارش شد و مؤلفه‌های انزوای اجتماعی، شکست، نقض شرم، بی‌اعتمادی، گرفتار، اطاعت، بازداری هیجانی، معیار سرسختانه و استقلال توان پیش‌بینی اعتیادپذیری را نداشتند. نتایج این یافته با یافته‌های نوری و همکاران (۱۳۹۵)، شالچی و همکاران (۱۳۹۵)، قدیمی و همکاران (۱۳۹۳)، بهادری و هاشمی (۱۳۹۰)، طاطاری و همکاران (۱۳۹۳)، یانزوسکی و گلوهورزیک (۲۰۱۴) و توربرگ و همکاران (۲۰۱۱) همسو می‌باشد. نوری و حافظی (۱۳۹۵) بیان داشت که طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه قطع ارتباط و طرد در زمینه تعهد به ترتیب پیش‌بینی کننده گرایش به سوء مصرف مواد در دانش‌آموزان می‌باشند. همچنین طاطاری و همکاران (۱۳۹۳) نشان داد که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بیشترین پیش‌بینی کننده برای اعتیادپذیری (۰،۵۶) می‌باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که اعتیادپذیری یکی از بارزترین آسیب‌های اجتماعی و روانی است که به راحتی می‌تواند بنیان زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی و فرهنگی یک کشور را سست کند و پویایی‌های انسانی آن را به مخاطره اندازد و امکانات مادی و معنوی آن را تباہ سازد. که براساس این نظریه رفتارهای ناسازگارانه در پاسخ به طرحواره ایجاد شده و سپس به وسیله خود طرحواره‌ها برانگیخته می‌شوند و هنگامی که طرحواره‌ی ناسازگار برانگیخته می‌شود، نوجوانان معمولاً سطح بالایی از عواطف منفی نظیر خشم شدید، اضطراب، غم یا احساس گناه را تجربه می‌کنند. این شدت هیجان معمولاً ناخوشایند بوده، بنابراین نوجوانان اغلب رفتارهای ناسازگارانه را برای اجتناب از برانگیخته شدن طرحواره‌ها به کار می‌برند تا عاطفه همراه با این طرحواره‌ها

را تجربه نکنند. بنابراین، افراد برای این که درد غیرقابل تحملی را که به وسیله طرحواره اولیه‌شان برانگیخته می‌شود کاهش دهند، اقدام به رفتارهای ناسازگارانه‌ای نظیر استفاده از مواد مخدر می‌کنند یا به سمت آن گرایش پیدا می‌کنند و یا زمینه استفاده در آنان به وجود می‌آید.

References

- Abolhasani, P. & Neysi, A. (2017). Determining the relationship between initial maladaptive schemas and marital adjustment with mediating role of emotional intelligence in students of Islamic Azad University, Ahwaz. *Fifth National Conference on Development and Promotion of Education Sciences, Psychology, Counseling and Education in Iran, Tehran, Association for the Promotion of Science and Technology Fundamental Techniques*.
- Allex, J. & Peter, S. (2016). Studying the Relationship between Early Maladaptive Schemas and Defensive Styles with Emotional Intelligence in Patients with Irritable Bowel Syndrome. *International Journal of Humanities and Cultural Studies Issn. 2356-5926*.
- Atashsokhan, P. (2016). The Relationship between Personality Schemas with Self-Concept and Emotional Intelligence. *International Congress of Humanities and Cultural Studies*, 10(12), 48-69.
- Bahadori, J & Hashemi, T. (2011). Relationship between attachment styles, coping strategies and mental health with Internet addiction. *journal of Transformational Psychology*, 8(30), 11-22.
- Beheshtiyani, M. (2013). The relationship between emotional intelligence components and Internet addiction among high school students in Tehran. *journal of Society of cultural research*, 4(2), 1-19.
- Besharat, M., Noutbakhsh, N. & Rostami, R. (2015). The role of emotional collapse moderator in the relationship between attachment styles and severity of substance abuse disorders. *journal of modern psychological research*, 9(33), 25-50.
- Brissing, P. & Farrow, J.A. (2014) A new look at gender difference in drinking and driving in flunkies experiences and attitudes among new among new adolescent drivers. *Health Education & Behavior*, 17, 214-231.
- Ghadimi, A., Karami, J. & Yazdanbakhsh, K. (2014). Relationship between early maladaptive schemas and metacognitive beliefs with addictive talent. *Journal of Principles of Mental Health*, 17(2), 67-73.
- Ghare Daghi, A. (2012). *Classification of employee type based on early maladaptive schema*. Tadbir papers, Issue 208.

- Gluhoski, V.L. (2014). *Schema focused diagnosis for personality disorders*. In: Kaslowed FW. Handbook of relational diagnosis and dysfunctional family patterns. NewYork: Wiley; 300-321.
- Jalali, A. & Ahadi, H. (2015). The Relationship between Cognitive Emotion, Self-efficacy, Arousal and Social Skills with Substance Abuse in Adolescents. *Journal of Research in Addiction Research*, 9(36), 95-109.
- Fatemi, M. (2014). *Emotional Intelligence*. Tehran: Sargol Publications. Print tenth.
- Kazemi, H. & Motahari, S. (2013). Relationship between early maladaptive schemas and metacognitive states in male and female students. *journal of Cognitive and behavioral research*, 3(1), 11-22.
- Krawford, A. (2013). *Emotional disorders and metacognition: Innovative cognitive therapy*. 1st ed. Chichester Wiley and sons: 14-54.
- Mark, D. (2012). *Coping skills training and contingency Manage ment treatment for marijuana depence*.(Digital Dissertation). UMI pro Quest.
- Nouri, A., Maleki, A. & Ahmadi, F. (2015). Investigating the relationship between Primary maladaptive schemas, emotional and spiritual intelligence with marital satisfaction in divorce applicants and divorced women. *first scientific research conference in psychology, educational sciences and community pathology, electronically, Green Gold Company, Payesh Society*.
- Nouri, F. & Hafezi, F. (2016). The Relationship between Early Maladaptive Scales and Psychological Hardiness with Substance Abuse in Students at Islamic Azad University of Ahwaz. *Second International Conference on Applied Research in Educational Sciences and Behavioral Studies and Social Violations of Iran*.
- Nouri GHalekhani, F. & Hafezi, F. (2016). The Relationship between Early Maladaptive Scales and Psychological Hardiness with Substance Abuse in Students at Islamic Azad University of Ahwaz. *Second International Conference on Applied Research in Educational Sciences and Behavioral Studies and Social Violations of Iran*.
- Satterfield, J., Swenson, S. & Rabow, M. (2017). Emotional intelligence in internal medicine residents- implications for clinical performance and burnout. *Annals of Behavioural science and medical education*, 14:65-68.
- Sanchez, D. & Ruis, J. (2011). Increasing emotional intelligence: (How) is it possible? *Personality and Individual Differences*, 47, 36-41.
- Shalchi, B., Parniyan, K., Yaghouti, S. (2016). The relationship between emotional intelligence, socioeconomic status and vulnerability to addiction with the mediating role of basic psychological needs in students. *Journal of Addiction*. 42(24), 98-118.
- Simos, G. (2002). *Cognitive behavior therapy, a guide for the practicing children*. London, Brunner-Rout ledge, Inc.

- Tatari, Y., Dehghani, N., Samimi, Z. & Boulaghi, R. (2014). Investigating the Relationship between Primary Inconsistent Schemes with Addictive Talent, *The First Scientific Conference on Educational Sciences and Psychology of Social and Cultural Dangers in Iran, Tehran, Islamic Studies and Research Center of Soroush Hekmat Mortazavi, Scientific Society for the Promotion and Promotion of Basic Sciences and Techniques*.
- Thorberg, A. Jourda, B. Laros, C. Walburg, V. & Callahan, S.(2011). *Influence between early maladaptive schemas and depression*. L'Encephale in press, corrects proof.
- Yanovitzky, J.E, Gluhoski, V.L.(2014). *Schema focused diagnosis for personality disorders*. In: Kaslowed FW. Handbook of relational diagnosis and dysfunctional family patterns. NewYork: Wiley; 300-321.